

К.: Інститут політичної і соціальної психології; Тернопіль: Економічна думка, 2013. – 100 с.

10. Щедровицкий Г.П. Московский методологический кружок: развитие идей и подходов / Из архива Г.П. Щедровицкого. – Т.8, вып. 1. – М.: Путь, 2004. – 352 с.

ВПЛИВ РОЛЬОВИХ ОЧІКУВАНЬ НА МІЖСОБИСТІСНІ ВЗАЄМИНИ ПОДРУЖЖЯ

УДК 159.922.27(048)

Тетяна Єліферіївна Ходакова,

*студентка II-го курсу спеціальності «Практична психологія»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. Гострі суспільні протиріччя не минають інституту сім'ї. Неоднозначне розуміння членами подружжя сімейних ролей, невизначеність та неузгодженість рольових очікувань і домагань подружжя виступають детермінантами незадоволеності сімейних рольових потреб і, як наслідок є причиною низького рівня міжособистісної взаємодії партнерів.

Дослідження особливостей статево-рольових диференціацій сучасної сім'ї, причин і механізмів у її функціонуванні лягли в основу розробки психодіагностичних і психокорекційних методів сімейного консультування й психотерапії (М. Алексеева, А. Бодальов, А. Волкова, Л. Гозман, М. Трапезнікова та ін.). Тому дослідження рольових очікувань (експектацій) як важливого регулюючого компоненту міжособистісної взаємодії є важливим в контексті профілактики подружніх конфліктів.

Мета дослідження полягає у визначенні особливостей впливу рольових очікувань подружжя на характер міжособистісних взаємин.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжособистісні стосунки – це суб'єктивно важливі взаємини людей, що проявляються в характері й засобах взаємного впливу у суспільній діяльності. Також це система установок, орієнтацій, очікувань, стереотипів та інших диспозицій, якими люди сприймають і оцінюють одне одного. Важливим компонентом міжособистісних взаємин є очікування [1]. Головна функція очікувань – регуляція міжособистісних взаємин, підготовка учасників взаємин до взаємодії, контроль і адекватне сприйняття міжособистісних взаємин.

В емпіричному дослідженні ми використовували наступні методики: «Рольові очікування й домагання у шлюбі» (О. Волкова, Г. Трапезнікова); опитувальник міжособистісних стосунків Т. Лірі; опитувальник міжособистісних стосунків В. Шутца. У дослідженні було

опитано 20 жінок і 20 чоловіків, які перебувають у подружніх стосунках. Вікова категорія респондентів від 25 до 45 років.

Рольові очікування подружжя виявляються у значущості для подружжя певних сфер сімейних цінностей. За результатами дослідження були отриманні показники сімейних цінностей (табл. 1).

Таблиця 1.

Розподіл рівнів сімейних цінностей подружжя (N=40)

Сфери сімейних цінностей	Низький рівень		Середній рівень		Високий рівень	
	Абс. зн.	%	Абс. зн.	%	Абс. зн.	%
Інтимно-сексуальна	6	15,0	25	62,5	9	22,5
Особистісної ідентифікації	3	7,5	25	62,5	12	30,0
Господарсько-побутова	2	5,0	27	67,5	11	27,5
Батьківсько-виховна	2	5,0	24	60,0	14	35,0
Соціальної активності	0	0	25	62,5	15	37,5
Емоційно-терапевтична	1	2,5	23	57,5	16	40
Зовнішньої привабливості	1	2,5	28	70	11	27,5

Аналізуючи отриманні дані приходимо до висновку, що ступінь значущості сімейних цінностей подружжя має нерівномірний розподіл. Так, найвищі показники виявилися в емоційно-терапевтичній сфері (40 %), що вказує на високу потребу морально-психологічної підтримки членів родин у партнерських взаєминах. Цей факт підтверджують різні дослідники, зокрема В. Целуйко [3].

Значущість соціальної активності партнера у взаєминах обіймає високу позицію у відповідях респондентів (37,5 %), так ініціативна, активна позиція партнера є проявом значущості стосунків.

На противагу соціальній активності, показники значущості інтимно-сексуальної сфери займають помітно низький рівень (22,5 %). Що може пояснюватися підвищеною активністю у сферах позашлюбних інтересів та указувати на кризу сімейних стосунків.

Для успішності сімейного життя важливою є узгодженість уявлень про рольову поведінку і рольові очікування подружжя. Так, на думку А. Волкової та Т. Трапезнікової, сімейно-рольова сумісність подружжя передбачає узгодженість сімейних цінностей та рольових очікувань і домагань подружжя, загальну рольову адекватність шлюбних партнерів [2].

Невизначеність і суперечливість ролевих очікувань ускладнюють рольову поведінку, що знижує ефективність міжособистісної взаємодії. Нами встановлено, що 60 % подружніх пар мають виражену суперечливість ролевих експектацій. Суперечливість сімейних ролей, призводить до незадоволення особистісних потреб членів сім'ї та виступає причиною рольового напруження і ролевих конфліктів (зокрема, рольового конфлікту працюючої жінки). Неоднозначне розуміння подружжям сімейних ролей, ригідність або невизначеність ролевих очікувань, неузгодженість очікувань і домагань подружжя, співвідношення високого рівня ролевих очікувань стосовно шлюбного партнера і низької оцінки його рольової поведінки виступають причиною незадоволеності сімейних ролевих потреб подружжя і, як наслідок, причиною сімейних конфліктів.

Висновок. Результати теоретико-експериментального вивчення чинників конфліктної рольової взаємодії подружжя указують на вагомий вплив узгодженості і визначеності ролевих очікувань партнерів, та задоволення емоційно-терапевтичної підтримки та визнання партнера в його активній соціальній позиції у шлюбних взаєминах.

Перспективами подальшого дослідження може бути вивчення впливу особистісних властивостей партнерів на особливості експектації дошлюбного партнера.

Список використаної літератури

1. Гозман Л. Я. Процессы межличностного восприятия в семье / Л. Я. Гозман, Г. М. Андреева, А. И. Донцов. – М.: МГУ, 1981. – 284 с.
2. Трапезникова Т. М. Этика и психология семейных отношений. / Т. М. Трапезникова. – Л: ЛГУ, 1988.– 284 с.
3. Целуйко В. М. Психология современной семьи / В. М. Целуйко. – М.: Владос-Пресс, 2004. – 272 с.

ИНДИВИДУАЛЬНО-ТИПОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ЛИЧНОСТИ КАК ФАКТОР ВЫБОРА МОБИЛЬНЫХ ПРИЛОЖЕНИЙ

УДК 159.92

Людмила Олеговна Хоменко,
*магистрант специальности «Психология»,
Донецкий национальный университет
(г. Винница)*

Актуальность исследования. Выявление влияния индивидуально-психологических особенностей личности на ее деятельность в разных сферах является актуальной задачей современного мира. Личность каждого человека наделена только ей присущим сочетанием психологических черт и особенностей,